

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 30 listopada – 1 grudnia 2013 r. na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych Społecznej Akademii Nauk w Łodzi na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia (profil ogólnoakademicki, obszar nauk humanistycznych), przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej

W składzie

przewodniczący:

prof. dr hab. Joanna Pyszny – członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Wojciech Kalaga – członek PKA, ekspert nr 2,

prof. dr hab. Wiesław Krajka – ekspert PKA, ekspert nr 1

mgr Ludmiła Grudniak-Wal – ekspert formalno – prawny,

Ewa Profaska – przedstawiciel PSRP.

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych Społecznej Akademii Nauk w Łodzi została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz kolejny. Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitacje i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. **Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.**

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,
- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

1. Uchwałą Senatu Nr 7 z dnia 14 października 2011 r. została przyjęta *Misja i Strategia Rozwoju Uczelni na lata 2011 – 2015*. Rada Wydziału Uchwałą z dnia 30.09.2013 r. przyjęła *Misję i Strategię Rozwoju Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych na lata 2013 – 2018*.

Założona na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia, zakładająca aplikacyjny charakter studiów, otwarcie na otoczenie społeczno-gospodarcze i wykorzystywanie w jego obszarze zdobytych w procesie kształcenia umiejętności, wyposażenie studentów w wysokie kompetencje profesjonalne, osobowościowe i społeczne, powiązana jest z takimi elementami Misji SAN, jak „realizacja badań naukowych, kształcenie studentów oraz monitorowanie losów absolwentów przy uwzględnieniu potrzeb rynku pracy, służba społeczności lokalnej poprzez dostarczanie usług edukacyjnych na wysokim poziomie, ciągłe doskonalenie jakości kształcenia oraz aplikowanie prowadzonych badań naukowych w procesie kształcenia”. W dokumencie *Uchwała Rady Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi z dnia 30 września 2013 w sprawie przyjęcia Misji i Strategii Rozwoju Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych SAN z siedzibą w Łodzi na lata 2013-2018* przedstawiona jest, wbrew tytułowi, jedynie misja Wydziału, nie można więc ocenić powiązania koncepcji kształcenia na kierunku „filologia” ze strategią Wydziału.

Oferta kształcenia – dzięki pięciu wyraziście sprofilowanym specjalizacjom - jest różnorodna, pomysłowa i dostosowana do zróżnicowanych zainteresowań studentów oraz potrzeb rynku pracy. Cele i efekty kształcenia, zarówno ogólne jak specyficzne, określone są prawidłowo, adekwatnie do treści, stopnia i profilu kształcenia oraz sylwetki absolwenta. Ofertę kształcenia na filologii angielskiej można elastycznie kształtować, w tej chwili realizowane są bowiem jedynie dwie z pięciu oferowanych specjalizacji; w przyszłości można dokonać innego wyboru spośród nich lub stworzyć na podstawie ich zmodyfikowanych programów kolejną specjalizację. Jest to ważne w perspektywie rozwoju kierunku, na który liczba kandydatów z roku na rok się zmniejsza (w roku akademickim 2012/2013 na obu stopniach filologii angielskiej było 170 osób) , a studia stacjonarne wygasły.

2. W procesie ustalania koncepcji kształcenia na kierunku „filologia” uczestniczą przede wszystkim interesariusze wewnątrzni – władze Wydziału i kierunku, członkowie wydziałowej Komisji Programowej, kadra kierunku, studenci. Od 2012 roku w skład Komisji Programowej wchodzi interesariusze zewnątrzni, brak jednak szerszych informacji na ich temat. Programy studiów na kierunku filologia są jednak konsultowane w sposób nieformalny z interesariuszami zewnętrznymi, którzy uzyskują w ten sposób wpływ na koncepcje i program kierunku,

¹ Punkty 1 -8 odpowiadają kryteriom przyjętym przez Polską Komisję Akredytacyjną.

zwłaszcza specjalizacji. W wypadku specjalizacji nauczycielskiej są to nauczyciele i dyrektorzy szkół, w których studenci odbywają praktyki zawodowe oraz opiekunowie tych praktyk (ich opinia spowodowała m.in. modyfikację programu przedmiotów „Dydaktyka języków obcych” i „Metodyka nauczania języka angielskiego”); program specjalizacji translatorskiej konsultowany jest z przedstawicielami biur tłumaczeń.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku jest powiązana z elementami misji Uczelni i Wydziału; strategii Wydziału nie przedstawiono.

2) W ustalaniu koncepcji kształcenia biorą na razie udział głównie interesariusze wewnętrzni, we wdrażanym wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia zakłada się jednak włączenie w tę działalność interesariuszy zewnętrznych. Z takimi interesariuszami są też prowadzone nieformalne konsultacje w sprawach programu specjalizacji.

2. Spójność opracowanego i stosowanego jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.
- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,
- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.
- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

1. Senat SAN Uchwałami Nr 24 i 25 z dnia 13 czerwca 2012 r. określił i zatwierdził efekty kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „filologia” zgodnie z wymogami art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy, Zostały określone efekty kierunkowe oraz moduły przedmiotów je realizujące, przyporządkowano także efekty kierunkowe (kierunek filologia) do efektów obszarowych (obszar nauk humanistycznych) określonych w rozporządzeniu Mi-

nistra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520).

Studia I i II stopnia na kierunku „filologia”, realizowane w profilu ogólnoakademickim, są jednoobszarowe i umiejscowione w obszarze nauk humanistycznych. Efekty kształcenia dla programu studiów I stopnia na kierunku „filologia angielska” zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Studiów Międzynarodowych i Informatyki Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi nr 4 z dnia 5 czerwca 2012 r., a dla studiów II stopnia – podobną uchwałą z dnia 13 czerwca 2012 roku, i są zgodne z wymogami KRK, a także z koncepcją rozwoju kierunku zakładającą aplikacyjny charakter studiów na kierunku „filologia”, skuteczne dostosowanie programu tych studiów do potrzeb rynku pracy, wyposażenie studentów w kompetencje językowe w zakresie języka angielskiego oraz szeroką wiedzę ogólnohumanistyczną i specjalistyczną.

Zakładane w programie kształcenia na studiach I i II stopnia efekty kształcenia są zgodne z obszarowymi i kierunkowymi efektami kształcenia, a w wypadku specjalizacji „nauczanie języka angielskiego” - ze standardami kształcenia nauczycieli.

Wskazane w programie studiów I i II stopnia kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są spójne i zgodne z wymaganiami formułowanymi dla obszaru nauk humanistycznych oraz kierunku „filologia”. Opracowana macierz efektów kształcenia dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zgodna jest z tożsamością kierunku i zakładaną strukturą kwalifikacji absolwenta studiów I i II stopnia. Efekty kształcenia założone dla studiów II stopnia rozwijają i poszerzają efekty kształcenia określone dla studiów I stopnia, lecz ich nie powtarzają, co umożliwi studentom filologii angielskiej osiągnięcie różnych kompetencji na studiach kolejnych stopni. Osobne efekty kształcenia opracowano dla każdej specjalizacji. Realizacja – przedstawionych w macierzy oraz sylabusach – szczegółowych efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom, a także praktykom zawodowym związanym ze specjalnościami, umożliwi osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia.

2. Założone efekty kształcenia przedstawione zostały w opublikowanych w Internecie i na platformie edukacyjnej *Minerva edu* sylwetce absolwenta, programie studiów i obszernych, szczegółowych sylabusach dla poszczególnych przedmiotów, są także omawiane na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. Efekty kształcenia są sformułowane w sposób komunikatywny i klarowny, są też sprawdzalne: w sylabusach do przedmiotów objętych programem studiów na kierunku „filologia angielska” znajduje się tabela przypisanych tym przedmiotom efektów kształcenia, sporządzono także macierz efektów kształcenia.

3. Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia oraz ich weryfikacji. W dostępnym w Internecie regulaminie studiów w Społecznej Akademii Nauk przedstawiony został system ocen obowiązujący w całej uczelni. Sporządzono macierz sposobów weryfikacji efektów kształcenia, w której wykazano, że weryfikacja ta obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia – w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W sylabu-

sach znajdują się informacje o sposobach oceny efektów kształcenia założonych dla poszczególnych przedmiotów. System oceny i weryfikacji efektów kształcenia jest też omawiany przez prowadzących na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

Weryfikacja stopnia osiągnięcia efektów kształcenia dokonuje się na wszystkich zajęciach prowadzonych z bezpośrednim udziałem studentów; służą jej kolokwia, testy, oceny prac przejściowych i prezentacji, egzaminy ustne i pisemne, zajęcia praktyczne z bloku „Praktyczna nauka języka angielskiego” oraz z bloku zajęć specjalizacyjnych, oceny praktyk. Ostatnim sprawdzianem osiągniętych w toku studiów efektów kształcenia jest praca dyplomowa. Zasady dyplomowania obowiązujące na kierunku określa Regulamin Studiów oraz *Uchwała Rady Wydziału z dnia 30 czerwca 2013 r.* Opracowanie to zawiera szczegółowe wytyczne i wymagania związane z wyborem i przebiegiem seminarium dyplomowego, ustaleniem terminu pracy dyplomowej oraz procedurą i przebiegiem egzaminu dyplomowego. Proces dyplomowania na wizytowanym kierunku nie budzi zastrzeżeń i jest zgodny z procedurami obowiązującymi w całej uczelni. Te procedury to między innymi ogólnouczelniana „Procedura P-12. Weryfikacja jakości pracy dyplomowej”, a także system antyplagiacyjny plagiat.pl, w ramach którego sprawdzeniu podlegają wszystkie prace dyplomowe powstające w uczelni. W ramach wydziałowych Komisji Programowych działa Sekcja ds. Weryfikacji Prac Dyplomowych, która dokonuje wrywkowej kontroli losowo wybranych prac dyplomowych pod względem spełnienia wymogów merytorycznych i formalnych.

Między innymi ocenie efektów kształcenia służy ankieta ewaluacyjna zajęć dydaktycznych wypełniana przez studentów SAN od kilku lat drogą zarówno internetową jak papierową, a także hospitacje zajęć .

Studenci na spotkaniu z zespołem PKA stwierdzili, że system oceny i weryfikacji efektów kształcenia jest dla nich w pełni zrozumiały, określili go też jako obiektywny, wiarygodny i wystandaryzowany. Materiały i protokoły zaliczeń oraz prace dyplomowe i ich recenzje są archiwizowane i kontrolowane pod względem poprawności procesu oceniania.

Podczas oceny jakości kształcenia na kierunku „filologia” poddano 10 akt osobowych absolwentów z których wynika, iż: protokoły egzaminacyjne - prowadzone są zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634 z późn. zm.); karty okresowych osiągnięć studenta – prowadzone są zgodnie z powyżej przytoczonym rozporządzeniem; dyplomy i suplementy - sporządzane są zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61). Ponadto w suplementach znajdują się szczegóły dotyczące programu takie jak: składowe programy studiów oraz indywidualne osiągnięcia, uzyskane oceny oraz punkty ECTS.

Odsiew studentów na kierunku „filologia angielska” jest dosyć wysoki, wynosi bowiem dla studiów I stopnia ok. 40%, dla studiów II stopnia od 15% do 40%. Zgodnie z – przekonującymi – wyjaśnieniami autorów Raportu samooceny i władz kierunku w rozmo-

wach z ZO jego główna przyczyna jest słaby poziom wyniesionej ze szkoły średniej praktycznej znajomości języka angielskiego ujawniająca się na egzaminie z PZJA (Praktycznej Znajomości Języka Angielskiego), stanowiącym barierę nie do przejścia na kolejny semestr studiów. Kolejne powody wysokiego odsiewu to powszechne łączenie studiów z pracą zawodową, zarobkowe wyjazdy studentów za granicę oraz komplikacje w życiu osobistym.

Przejrzane przez zespół oceniający prace licencjackie i dyplomowe były zgodne z kierunkiem studiów i specjalnością. Mimo, iż ocena losowo wybranych prac w większości przypadków jest pozytywna, niektóre z nich przedstawiały dosyć niski pod względem merytorycznym i językowym poziom. System dyplomowania wymaga działań korygujących, które doprowadzą do ujednoczenia poziomu prac dyplomowych w uczelni. Działania korygujące winny przebiegać w dwóch obszarach:

A. Proces powstawania prac wymaga głębszego zaangażowania promotora w postaci zwiększenia wymagań wobec autorów tych prac oraz podniesienia standardów dopuszczenia pracy do obrony. Recenzje, szczególnie w przypadku prac słabych i wątpliwych, winny być obszerniejsze i bardziej wnikliwie.

B. Korekcie winien ulec system końcowych ocen. Obowiązujące *Zasady dyplomowania w Katedrze Filologii Angielskiej* zatwierdzone uchwałą Rady Wydziału z dn. 29.11.2003 ustalają proporcje składowych części oceny końcowej (na dyplomie) na 60% za średnią arytmetyczną ze studiów, 20% za pracę dyplomową i 20% za egzamin dyplomowy. Aby uniknąć wypaczeń ostatecznego obrazu osiągnięć studenta, proporcje te winny ulec zmianie na – odpowiednio – 50%, 25%, 25%. Wskazane jest także podniesienie progów wymaganych dla poszczególnych ocen – np. 4.75 na ocenę bardzo dobry (obecnie 4.51) oraz np. 3.75 na ocenę dobry (obecnie 3.51). W kilku wypadkach oceny wydają się nieadekwatne (zawyżone lub zaniżone) w stosunku do wartości pracy.

4. Społeczna Akademia Nauk nie monitorowała dotąd w sposób systemowy karier absolwentów na rynku pracy. W ubiegłym roku akademickim podjęto działania w tym zakresie, polegające na razie na pozyskiwaniu zgody absolwentów na wzięcie udziału w badaniu pilotażowym dotyczącym ich losów zawodowych. Pośrednią formą gromadzenia informacji o tych losach jest tworzenie na działającej w Uczelni platformie internetowej „Minerva edu” mapy posiadanych przez studentów i absolwentów kompetencji, co pozwala na konfrontowanie ich z zapotrzebowaniem pracodawców, umożliwia także dostosowywanie procesu kształcenia do bieżących potrzeb rynku pracy. W tej chwili jednak nie można jeszcze stwierdzić wpływu informacji o zawodowych karierach absolwentów na program studiów i doskonalenie jakości kształcenia.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Plany studiów i programy kształcenia są zgodne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych oraz kierunku „filologia” i możliwe do osiągnięcia w procesie dydaktycznym. Efekty kształcenia założone dla kierunku, specjalizacji, poszczególnych przedmiotów i praktyk specjalizacyjnych na studiach I i II stopnia są adekwatne do tożsamości kierunku i możliwe do osiągnięcia w procesie kształcenia.

2) Założone dla filologii angielskiej efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób jasny i komunikatywny, są też ogólnie i łatwo dostępne.

3) System oceny efektów kształcenia jest klarowny, zrozumiały dla studentów, wielotorowy i powszechnie dostępny, pozwalający na weryfikację stopnia osiągania tych efektów w procesie kształcenia, czemu służą też zróżnicowane, lecz przy tym wystandaryzowane metody oceny. System dyplomowania wymaga korekty, by osiągnąć wyższy poziom prac dyplomowych i adekwatność ich ocen.

4) Jednostka dopiero zaczyna proces monitorowania losów zawodowych absolwentów, korzysta też od pewnego czasu z pośrednich możliwości śledzenia ich karier, na razie nie stwierdza się jednak wpływu uzyskanych w ten sposób wyników na doskonalenie procesu kształcenia.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,
- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

1. Studia I i II stopnia na kierunku filologia angielska w SAN prowadzone są obecnie wyłącznie w trybie niestacjonarnym. Programy studiów I i II stopnia kształcenia zachowują zalecane pa-

rametry, takie jak liczba godzin dydaktycznych (liczba godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie studenta z nauczycielem akademickim w zależności od specjalizacji – od 1629 do 1810 godzin), liczba punktów ECTS (studia I stopnia, specjalność nauczycielska – 191 ECTS, pozostałe specjalności – 182 ECTS; studia II stopnia – specjalność nauczycielska 132 ECTS, pozostałe specjalności – 120 ECTS) i umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Czas trwania studiów na kierunku filologia angielska zgodny jest ze standardami i wynosi sześć semestrów na studiach I stopnia oraz cztery semestry na studiach II stopnia.

Plan i program specjalności nauczycielskiej na I i II stopniu kształcenia uwzględniają wymagania określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z dn. 17. 01. 2012 r.* oraz umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

W planie studiów obu stopni wyodrębniono trzy bloki przedmiotów: 1. przedmioty ogólnouczelniane (5 przedmiotów), 2. Nauki podstawowe (16 przedmiotów) oraz 3. Przedmioty specjalizacyjne do wyboru (w ramach pięciu specjalizacji: nauczanie języka angielskiego – 8, translatoryka – 4, językoznawstwo z elementami biznesu – 6, kultura i literatura obszarów języka angielskiego – 5, amerykańska kultura i komunikacja biznesie – 8 przedmiotów). W wypadku zajęć z przedmiotów podstawowych zostały zachowane właściwe proporcje pomiędzy formami biernymi (wykłady) i aktywnymi: (ćwiczenia, konwersatoria, seminaria) ze znaczną przewagą tych drugich, a także pomiędzy zajęciami teoretycznymi i ogólnohumanistycznymi (literaturoznawstwo, językoznawstwo, wiedza o kulturze) a praktyczną nauką języka angielskiego, co umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Program kształcenia na studiach I i II stopnia został opracowany dla pięciu wyżej wymienionych specjalizacji, przy czym obecnie realizowane są dwie z nich: „nauczanie języka angielskiego” oraz „translatoryka”. Wybór specjalizacji, obligatoryjny dla każdego studenta, dokonywany jest w drugim semestrze studiów. Plany i programy specjalizacji zostały opracowane w sposób właściwy, z uwzględnieniem konieczności znaczącego poszerzenia wiedzy studentów w wybranym obszarze i uzyskania przez nich solidnych dodatkowych kompetencji cenionych na rynku pracy. Efekty kształcenia na studiach I i II stopnia zostały opracowane z uwzględnieniem specyfiki każdej z tych specjalizacji, w tabeli efektów kształcenia dla kierunku filologia obok efektów kształcenia możliwych do osiągnięcia przez wszystkich studentów kierunku wskazano bowiem efekty kształcenia przyporządkowane każdej z pięciu specjalizacji. Ujęte w programie, a przedstawione w sylabusach treści kształcenia dobrane są prawidłowo pod względem tożsamości kierunku, dają możliwość osiągnięcia kompetencji językowych, a także ogólnohumanistycznej oraz specjalistycznej wiedzy na wysokim poziomie i są możliwe do zrealizowania w przyjętym czasie studiów.

Analiza planu i programu kształcenia na specjalności „filologia angielska” dowodzi, że ich realizacja umożliwia osiągnięcie tak określonych efektów kształcenia oraz struktury kwalifikacji absolwenta. Na studiach I stopnia w bloku „Nauki podstawowe” znalazły się trzy przedmioty budujące praktyczną znajomość języka angielskiego, pozostałe przedmioty

umożliwiają zdobycie kompetencji językoznawczych i literaturoznawczych oraz ogólnej wiedzy na temat kultury i literatury obszaru angielskojęzycznego. Na studiach II stopnia zajęcia doskonalące praktyczną znajomość języka angielskiego są już sprofilowane tematycznie, a towarzyszą im moduły kształcenia umożliwiające orientację we współczesnej literaturze i kulturze obszarów angielskojęzycznych oraz oferujące wiedzę językoznawczą na wysokim poziomie. Plany i programy poszczególnych specjalizacji na studiach I i II stopnia pozwalają na osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie wyspecjalizowanej wiedzy i umiejętności z silnym naciskiem na ich aplikacyjny charakter. Niemal wszystkie zajęcia prowadzone są w języku angielskim. Program specjalizacji nauczycielskiej („Nauczanie języka angielskiego”) uwzględnia wymagania określone w rozporządzeniu MNiSW.

Mankamentem programu studiów I stopnia jest – na co wskazywali także studenci na spotkaniu z ZO – uboga oferta przedmiotów do wyboru umożliwiających indywidualizację kształcenia poprzez rozwijanie szerszych zainteresowań studentów. W planie studiów I stopnia student może wybierać - poza blokiem specjalnościowym – tylko język obcy, seminarium, łacinę lub grekę oraz historię filozofii lub aksjologię i etykę społeczną. Brak w planie studiów np. zróżnicowanych tematycznie wykładów monograficznych lub modułów kształcenia oferowanych na zajęciach ogólnouczeniowych albo na innym kierunku studiów, mimo iż autorzy *Raportu samooceny* określają minimalną liczbę (19) punktów ECTS, którą student musi uzyskać realizując takie moduły. Na studiach II stopnia liczba modułów kształcenia do wyboru jest natomiast dosyć duża, obejmuje bowiem kilka wykładów monograficznych i jeden „Przedmiot do wyboru”.

Sekwencja przedmiotów w planie studiów I i II stopnia jest prawidłowa, nie ma także repetycji treści kształcenia na studiach wyższego stopnia. Mimo iż na studiach II stopnia pojawia się oferta pięciu takich samych jak na studiach I stopnia specjalizacji, efekty kształcenia są różne, a treści kształcenia rozwijają i poszerzają kompetencje zdobyte na studiach I stopnia.

Na I i II stopniu „filologii angielskiej” został wdrożony system ECTS. W planach studiów i sylabusach podaje się liczbę ECTS przypisaną każdemu przedmiotowi; punktacja ta została opracowana na ogół prawidłowo, zgodnie z wymaganiami ustalonymi przez odpowiednie przepisy. Liczba godzin i ECTS przeznaczonych na samodzielną naukę studenta określone zostały w sposób właściwy. Lektura niektórych sylabusów rodzi jednak wątpliwości. Na przykład w sylabusie do wykładu z „Historii” (I stopień, III rok), na który przewidziano na studiach niestacjonarnych 10 godzin, przedstawione treści kształcenia w żaden sposób nie są możliwe do zrealizowania w założonym czasie (Także zresztą efekty kształcenia w tym sylabusie określone są nieprawidłowo, podobnie jak w sylabusach do przedmiotów: „Teoria przekładu”, „Tłumaczenie konsekwentne” i „Tłumaczenie pisemne”). Podobnie nierealistycznie określone zostały treści kształcenia w sylabusie do trwającego na studiach niestacjonarnych 20 godzin wykładu „Wstęp do literaturoznawstwa” (I rok I stopnia).

Zastrzeżenia budzi także w wielu wypadkach określenie szacowanej liczby godzin potrzebnych na zrealizowanie aktywności nazwanej w sylabusach „Zapoznanie z literaturą pod-

stawową” będącej częścią obciążenia pracą studenta. W sylabusie „Prawo oświatowe z elementami BHP” ta aktywność w ogóle nie jest punktowana, mimo iż literatura podstawowa liczy 2 pozycje. Z niezrozumiałych przyczyn niekiedy na „zapoznanie z [tą samą, JP] literaturą podstawową” studentom stacjonarnym przydziela się znacznie mniejszą liczbę godzin niż studentom niestacjonarnym – czyżby zakładając wolniejszą pracę umysłową tych drugich? Na przykład w sylabusie przedmiotu „Kultura amerykańska” jest to odpowiednio 8 i 15 godzin, „Kultura brytyjska” – 8 i 20 godzin; „Historia literatury angielskiej” 13 i 33 godz.; Hist. literatury amerykańskiej – 4 i 15 godz.; Historia USA – 20 i 35 godz. itd.

Studenci w ramach programu studiów zobligowani są do odbycia praktyki zawodowej, która podlega obowiązkowemu zaliczeniu. Zasady odbywania praktyk zostały określone w *Regulaminie praktyk zawodowych ciągłych w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi*. Wymiar praktyk na kierunku *filologia angielska* (200 godzin na studiach I stopnia, 150 na studiach II stopnia) jest właściwy, a ich program jest spójny z przypisanymi im celami i efektami kształcenia. Organizacją i obsługą formalnej strony praktyk specjalnościowych zajmuje się Uczelniane Biuro Karier, które m.in. umieszcza oferty praktyk i oferty pracy na platformie *Mine-rva.edu*, analizuje też informacje zwrotne od studentów po zakończeniu przez nich praktyk. Studenci specjalizacji nauczycielskiej odbywają praktyki w szkołach, a studenci specjalizacji translatorskiej – w biurach tłumaczeń i firmach, co umożliwi im nabycie umiejętności praktycznych. Zaliczenie praktyk odbywa się na podstawie analizy dokumentacji (dzienniczki praktyk, sprawozdania z nich, oceny opiekunów praktyk). Studenci na spotkaniu z zespołem generalnie pozytywnie ocenili program, wymiar i organizację praktyk na I i II stopniu kształcenia, zgłaszali jednak problemy związane ze zdobywaniem miejsc praktyki dla osób wybierających specjalność translatorską – słabo rozwinięty w tej dziedzinie rynek lokalny powoduje niewielką liczbę ofert instytucji gotowych przyjąć studentów tej specjalności na praktyki zawodowe.

SAN oferuje studentom możliwości indywidualizacji procesu kształcenia, określone w regulaminie studiów. Studenci osiągający najlepsze wyniki w nauce (powyżej 4,7), a także niepełnosprawni lub znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą ubiegać się o Indywidualny Plan Studiów i Program Nauczania (IPSiPN) albo Indywidualną Organizację Studiów (IOS). Zgodę taką wydaje Dziekan, który wyznacza opiekuna naukowego i zatwierdza szczegółowe warunki odbywania studiów według indywidualnego toku kształcenia.

2.

Analiza planu i programu studiów I i II stopnia oraz sylabusów i matryc efektów kształcenia dowodzi, że na kierunku „filologia angielska” zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. W rozbudowanych sylabusach szczegółowo określa się efekty i treści kształcenia oraz formy i metody dydaktyczne stosowane w celu ich osiągnięcia. Te formy (wykłady, ćwiczenia, lektoraty i seminaria) należą do tradycyj-

nego repertuaru akademickiego – zwraca uwagę brak np. warsztatów czy zajęć w laboratorium nawet przy lektoratach i przedmiotach rozwijających praktyczną znajomość języka angielskiego. Bardziej zróżnicowane i inspirujące są stosowane na zajęciach, zwłaszcza z bloku przedmiotów praktycznych, metody dydaktyczne, jak np. wykład interaktywny, praca w grupach, praca w parach, luka informacyjna (information gap), opinion gap, symulacja, odgrywanie ról (role play), debata, odkrycie sterowane, analiza przypadku, dryl, prezentacja itd.

Organizacja procesu kształcenia jest prawidłowa – także w opinii studentów zgromadzonych na spotkaniu z ZO. Liczba zjazdów (średnio 10 w semestrze), harmonogram zajęć, rozkład egzaminów w sesji, regularność konsultacji i innych kontaktów studentów z nauczycielami akademickimi, praca dziekanatu nie budzą zastrzeżeń.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego – znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program studiów umożliwia osiągnięcie celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Kształcenie nauczycieli odbywa się zgodnie z ministerialnymi standardami. Organizacja procesu kształcenia jest właściwa i umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia. W programie i planie studiów I stopnia brak modułów kształcenia ogólnouczeniowych lub realizowanych w innej uczelni. Dopracowania wymaga redakcja sylabusów i system ECTS.

2) Efekty i treści kształcenia oraz formy zajęć i metody dydaktyczne stosowane dla ich realizacji są spójne.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,
- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,
- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Zgodnie z §14 ust. 2 oraz 15 ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z efektami kształcenia określonymi dla tego kierunku, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów; natomiast minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej pięciu samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, z tym że spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.

Ponadto, do minimum kadrowego, wliczani są:

1. nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (§ 13 ust. 2 ww. rozporządzenia);
2. dla studiów II stopnia: nauczyciele akademicy, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 sierpnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*, § 13, ust. 2).
3. nauczyciele akademicy, dla których w bieżącym roku akademickim zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 13 ust. 3 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).

Przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego dowodzą, że jedna z osób zaliczonych do minimum kadrowego studiów II stopnia legitymuje się stopniem doktora, jako niesamodzielny pracownik naukowy nie może zatem zostać do takiego minimum zaliczona. Pozostałych przedstawionych przez Uczelnię nauczycieli akademickich można zaliczyć do minimum kadrowego studiów I i II stopnia.

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczono za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane

prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego.

Dla wszystkich nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe kierunku „filologia” Społeczna Akademia Nauk w Łodzi stanowi podstawowe miejsce pracy.

Łączna liczba pracowników naukowo dydaktycznych zaangażowanych w dydaktykę na filologii angielskiej w ciągu ostatnich dwóch lata akademickich wynosi 55 osób i jest to liczba wystarczająca dla realizacji programu nauczania.

Liczba nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wynosi 8 osób, co przy liczbie studentów 170 daje stosunek 1 : 21,25 i z nadwyżką spełnia wymagania dotyczące relacji określonej w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5.10.2011.

Osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia w pełni umożliwia struktura kwalifikacji pracowników naukowo dydaktycznych. Efekty kształcenia dla kierunku wygenerowano z tabeli opisu efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 2.11.2011; dodatkowo opracowano efekty kształcenia dla poszczególnych specjalizacji na studiach I i II stopnia. Realizację wszystkich efektów kształcenia obejmujących wiedzę, umiejętności i kompetencje w zakresie nauk podstawowych umożliwiają kwalifikacje pracowników stanowiących minimum kadrowe, obejmujące dyscypliny, których efekty kształcenia dotyczą. Struktura i spektrum tych kwalifikacji jest właściwa i obejmuje literaturoznawstwo angielskie i amerykańskie, także ukierunkowane na studia kulturowe, językoznawstwo ogólne, językoznawstwo angielskie (w tym: fonetykę, fonologię, dialektykę, gramatykę opisową, morfologię, semantykę, socjolingwistykę, metodykę nauczania języków obcych). Osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie przedmiotów podstawowych, w tym praktycznej nauki języka angielskiego, umożliwiają także w sposób właściwy kwalifikacje pracowników wymienionych w wykazie pozostałych nauczycieli akademickich, obejmujące językoznawstwo (językoznawstwo historyczne, fonetykę i fonologię, językoznawstwo stosowane, psycholingwistykę, analizę dyskursu) oraz literaturoznawstwo (brytyjskie, amerykańskie, dramat, powieść, a także kulturowe powinowactwa literatury). Efekty kształcenia dotyczące przedmiotów ogólnouczelnianych w zakresie filozofii, ochrony własności intelektualnej, technologii informacyjnych i języków mogą być w pełni realizowane dzięki odpowiedniej strukturze kwalifikacji nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego. Kwalifikacje wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych wliczonych w minimum kadrowe oraz kwalifikacje kilku pracowników spoza minimum zapewniają też osiągnięcie efektów kształcenia w poszczególnych specjalizacjach (obecnie nauczycielska i translatorska).

2. dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierun-

kach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Dorobek naukowy pracowników tworzących minimum kadrowe pokrywa się ze strukturą ich kwalifikacji. Dorobek ten – mieszczący się w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinach literaturoznawstwo i językoznawstwo – obejmuje (odpowiednio dla poszczególnych pracowników) prace z zakresu literaturoznawstwa angielskiego i amerykańskiego, językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa angielskiego (fonetyka, fonologia, morfologia, gramatyka opisowa, składnia, analiza dyskursu) angielskiego językoznawstwa historycznego i językoznawstwa stosowanego (metodyka nauczania, psycholingwistyka) i świadczy o właściwych kwalifikacjach kadry. W każdym indywidualnym przypadku oraz globalnie dorobek naukowy pracowników stanowiących minimum kadrowe jest w pełni adekwatny do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; zajęcia, zarówno w przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych zaliczonych do minimum kadrowego, jak i pozostałych nauczycieli akademickich, przydzielane są zgodnie z ich specjalizacją i nie stwierdzono w tym względzie żadnych uchybień.

Przeprowadzone hospitacje świadczą o bardzo zadowalającym poziomie dydaktyki w uczelni (zob. załącznik nr 6). We wszystkich przypadkach prowadzący byli właściwie przygotowani, właściwie wykorzystywali materiały audio-wizualne i drukowane, kontrolowali przebieg zajęć i mieli dobry kontakt ze studentami.

3. jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Wizytowana uczelnia prowadzi jasno sformułowaną politykę kadrową oraz wypracowała system wspierania rozwoju naukowego i dydaktycznego.

Procedury doboru i weryfikacji kadry naukowo-dydaktycznej zostały opracowane w ramach systemu zarządzania jakością kształcenia i ujęte są w trzech szczegółowych dokumentach: „Procedura P-04. Rozwój zawodowy pracowników akademickich, udział w szkoleniach wewnętrznych oraz dokumentacja dotycząca rozwoju naukowego”, „Procedura P-05. Ocena osiągnięć i nagradzanie pracowników akademickich oraz jednostek dydaktycznych” oraz „Procedura P-08. Prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych”. Dokumenty te sformułowane są w sposób klarowny, zawierają jasne kryteria i dostępne są wszystkim pracownikom naukowo-dydaktycznym, co potwierdzone zostało na spotkaniu zespołu wizytującego z kadra. Na spotkaniu tym wskazano także, że pewne niedoskonałości kwestionariusza ewaluacyjnego dotyczącego oceny wykładowców przez studentów zostały kilka lat temu skorygowane w wyniku wewnętrznych dyskusji.

Ocena osiągnięć nauczycieli akademickich prowadzona jest trzytorowo i obejmuje: 1. okresową ocenę dorobku (raz na dwa lata) w zakresie działalności naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej, dokonywaną przez bezpośredniego przełożonego i opiniowaną przez Komisję ds. Etyki i Oceniania Pracowników, a zatwierdzaną przez rektora. Ocenie okresowej podlegają wszyscy nauczyciele akademicy. 2. hospitacje zajęć dydaktycznych, które obejmują wszystkich nauczycieli akademickich z wyjątkiem pracowników samodzielnych (wyjąwszy przypadki, kiedy studenci zgłaszają skargi na pracownika). 3. okresową ocenę nauczycieli akademickich przez studentów w formie kwestionariusza ewaluacyjnego. Dla wszystkich trybów oceny opracowane przejrzyste formularze w postaci – odpowiednio – arkusza oceny okresowej pracownika, arkusza hospitacji oraz kwestionariusza ewaluacyjnego dotyczącego oceny wykładowców [przez studentów]. Wybitne osiągnięcia nauczycieli akademickich mogą być honorowane Nagrodą Rektora. System oceny wypracowany przez uczelnię jest wszechstronny, wieloaspektowy, zaś informacja zwrotna przekazywana pracownikowi po dokonaniu oceny przyczynia się do jego rozwoju, wskazując na obszary wymagające ewentualnej korekty. Opinia ta została potwierdzona przez nauczycieli akademickich w toku spotkania z zespołem wizytującym.

Uczelnia wypracowała i wprowadziła skuteczny system wspierania rozwoju naukowego kadry. System ten obejmuje z jednej strony formalne wymogi dotyczące uczestnictwa w seminariach doktoranckich (asystenci), uczestnictwa w konferencjach (w tym w dorocznej wewnętrznej konferencji dydaktycznej), prowadzenia projektów badawczych, zdobywania stopni naukowych i publikowania prac badawczych określone w Procedurze P-04, z drugiej zaś wsparcie finansowe przedsięwzięć badawczych. Uczelnia finansuje stypendia doktorskie dla pracowników, urlopy naukowe, projekty badawcze, w tym także projekty prowadzące do habilitacji i tytułu profesorskiego, procedury uzyskiwania stopni naukowych, krajowe i zagraniczne wyjazdy konferencyjne pracowników, publikacje prac badawczych oraz zakup książek. Pracownicy uczelni wyjeżdżają na staże zagraniczne (w roku 2013 do American Washington University – 3 osoby, do University of Edinborough – 2 osoby, do Stanford University - 1 osoba); uczelnia prowadzi także stałą współpracę z Clark University w USA. Kwoty wydatkowane na granty badawcze, doktorskie i habilitacyjne, konferencje, procedury związane z tytułem naukowym, zakup książek oraz zakup dostępu do elektronicznych baz danych są znaczne i w sposób ewidentny przyczyniają się do rozwoju kadry.

Politykę kadrową obejmującą ocenę pracowników naukowo-badawczych oraz ich rozwój naukowy należy ocenić wysoko. Efekty tej polityki widoczne są w licznych publikacjach naukowych pracowników, wystąpieniach konferencyjnych w kraju i zagranicą, zdobytych stopniach naukowych (od roku 2008 dwa doktoraty i jedna habilitacja etatowych pracowników kierunku) oraz wszczętych w roku 2012/2013 postępowaniach o nadanie tytułu (4 osoby), nadania stopni naukowych dra habilitowanego (1 osoba oraz 1 rozprawa habilitacyjna w toku) i finalizowanie doktoratu (1 osoba oraz jedna rozprawa doktorska w toku). System ewaluacji i hospitacji zajęć przyczynia się efektywnie do podnoszenia poziomu zajęć, co potwier-

dzają przeprowadzone hospitacje. W przebiegu spotkania z zespołem wizytującym nauczyciele akademicki zatrudnieni na kierunku bardzo pochlebnie oceniali system wspierania rozwoju kadry i podkreślali jego efektywność, ilustrując ją indywidualnymi przypadkami; podkreślali także ważną rolę hospitacji i ocen okresowych w identyfikacji obszarów zaniebanych, co umożliwia podjęcie indywidualnych działań korekcyjnych. W sferze wewnętrznej działalności uczelni pracownicy pozytywnie postrzegają perspektywy rozwoju kierunku; głównym i jedynym ograniczeniem tych perspektyw jest w ich opinii zmniejszający się nabór kandydatów na studia spowodowany warunkami zewnętrznymi i niżem demograficznym.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych na ocenianym kierunku i struktura ich kwalifikacji w pełni umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i realizację programu.

2) Dorobek naukowy i kwalifikacje kadry są w pełni adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Warunki minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia zostały spełnione.

3) Polityka kadrowa uczelni oraz system oceniania pracowników i finansowania badań na kierunku we właściwy sposób sprzyjają podnoszeniu kwalifikacji i zapewniają pracownikom odpowiednie warunki rozwoju naukowo-dydaktycznego

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wizytacja potwierdziła stan i jakość opisanej w raporcie samooceny infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Baza dydaktyczna uczelni mieści się w trzech ośrodkach w centrum Łodzi; baza wizytowanego kierunku zlokalizowana jest w dwóch budynkach przy ul. Kilińskiego, w których znajduje się bardzo obszerna i dobrze wyposażona aula, 5 dużych sal wykładowych, 14 laboratoriów komputerowych i multimedialnych pracowni językowych, 32 sale dydaktyczne, wydawnictwo uczelniane oraz biblioteka z czytelnią. Sale dydaktyczne wyposażone są w niezbędny sprzęt audiowizualny (rzutniki, telewizory, mikrofony w salach większych). Laboratoria językowe spełniają wymogi niezbędne dla praktycznej nauki języka (wymowa, fonetyka).

W toku spotkania z zespołem oceniającym pracownicy naukowo-dydaktyczni wyrazili swoje uznanie dla wyposażenia i warunków w jakich pracują, podkreślając motywacyjną rolę udostępnianych przez uczelnię nowych technologii multimedialnych w procesie dydaktycznym. Podkreślano też, że uczelnia dokonuje odpowiednich zakupów książek i czasopism, zaś postulaty i dezyderaty pracowników uwzględniane są w strukturze zakupów.

Zbiory biblioteczne kierunku filologia obejmują 2508 tytułów; nie jest to zbiór liczny, ale zaspokajają podstawowe potrzeby studentów, przy czym najbogatszy jest zbiór językoznawczy; zbiór obejmuje m.in. pozycje referencyjne oraz znaczną liczbę słowników. Oprócz sali głównej biblioteki studenci i pracownicy mają dostęp do czytelni czasopism; zbiór ten jednak ubogi jest w periodyki anglistyczne. Istotnym uzupełnieniem zbiorów książkowych są wirtualne bazy danych: IBUK, EBSCOHost oraz Wirtualna Biblioteka Nauki. Studenci mają do nich dostęp z komputerów uczelnianych (łącznie 48 komputerów, z których 43 usytuowane są w bibliotece i czytelni, a 5 na korytarzach), a także z własnych komputerów przez dostępną sieć wi-fi oraz poza budynkami uczelni po uzyskaniu odpowiedniego loginu i hasła. Uczelnia dba o uzupełnianie zbiorów (nauczyciele akademicy mają merytoryczny udział w zamówieniach).

Mankamentem jest zbyt mała powierzchnia biblioteki, która stoi obecnie na granicy możliwości wypełnienia księgozbiorem; istnieje potrzeba wygospodarowania większego pomieszczenia na zbiory biblioteczne. Uczelnia świadoma jest tych ograniczeń i podjęła kroki mające na celu wybudowanie nowego obiektu, m. in. na potrzeby biblioteki, jednak na przeszkodzie stoją bariery biurokratyczne – wedle wyjaśnień władz uczelni, z powodu budowy dworca w Łodzi wstrzymano procedury umożliwiające uzyskanie pozwolenia na budowę nowego gmachu.

Infrastruktura obiektów zajmowanych przez kierunek *filologia* w przeważającej części dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jeden z dwóch budynków przy ul. Kilińskiego wyposażony jest w odpowiednią windę. Drugi budynek dydaktyczny nie posiada windy, ale w przypadku grup, w których uczestniczy student niepełnosprawny, zajęcia organizowane są na parterze (w bieżącym roku akademickim nie studiują na kierunku osoby niepełnosprawne). Na parterze znajduje się także biuro obsługi studenta. Biblioteka również dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych: główna sala znajduje się na parterze z dostępem bez barier architektonicznych; czytelnia czasopism znajduje się na pierwszym piętrze – dostęp do niej zapewnia odpowiednio przystosowana winda. Wszyscy studenci mają dostęp do stołówki usytuowanej w budynku uczelni.

Miejsca odbywania praktyk studenckich dobrane są właściwie w zależności od specjalizacji. Obecnie kierunek oferuje dwie specjalizacje: nauczycielską i translatorską. Uczelnia zapewnia łącznie 62 miejsca, w których studenci tych specjalizacji mogą odbywać praktyki: szkoły podstawowe, gimnazja i licea dla specjalizacji nauczycielskiej oraz biura i agencje tłumaczeniowe dla specjalizacji translatorskiej. Z podmiotami oferującymi praktyki uczelnia podpisuje indywidualne umowy dla każdego studenta.

W chwili obecnej infrastruktura i baza dydaktyczna w pełni pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia; dla potrzeb studentów niepełnosprawnych idealna byłaby sytuacja, gdyby w każdym budynku dostępna była winda, jednak wyjście polegające na odpowiedniej organizacji zajęć w miejscach łatwo dostępnych (parter) jest w obecnej sytuacji wystarczające. Z racji na powiększający się z każdym rokiem księgozbiór, w najbliższej przyszłości uczelnia winna zrealizować zamiar powiększenia powierzchni użytkowej biblioteki.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego³ – w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura i baza dydaktyczna wizytowanego kierunku w pełni pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia. W najbliższej przyszłości istnieje potrzeba zwiększenia powierzchni użytkowej biblioteki.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Badania naukowe na kierunku *filologia* skupiają się w specjalności *filologia angielska* i prowadzone są w wizytowanym ośrodku w Łodzi oraz na wydziale zamiejscowym w Warszawie. Raport samooceny przedstawia te badania naukowe zbiorczo i rzeczywiście w niektórych obszarach trudno je oddzielić, bowiem ośrodek łódzki i warszawski ściśle ze sobą współpracują. Wspólna działalność naukowa obydwu ośrodków jest imponująca i zasługuje na bardzo wysoką ocenę. Należy jednak podkreślić, iż obydwie ośrodki podlegają odrębnej procedurze akredytacyjnej i dla celów oceny konieczne jest osobne potraktowanie ich dokonań badawczych.

Działalność badawcza w ramach kierunku realizowana jest w przeważającej części w wydziale zamiejscowym w Warszawie, który skupia doskonałych specjalistów w dyscyplinie

językoznawstwo i prowadzi rozwiniętą współpracę międzynarodową (m. in. z Instytutem Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Wiedeńskiego, Instytutem Anglistyki Uniwersytetu Monachijskiego, Instytutem Anglistyki Uniwersytetu Cambridge i Anglistyką Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie). Kierunek w ośrodku warszawskim prowadzi też aktywną działalność wydawniczą oraz konferencyjną (kilka międzynarodowych konferencji organizowanych lub współorganizowanych w ostatnich pięciu latach). Część pracowników ośrodka łódzkiego partycypuje czynnie w tych badaniach i bierze udział w konferencjach oraz we współpracy międzynarodowej.

Badania w dyscyplinie literaturoznawstwo prowadzone są w ramach ocenianego kierunku w ośrodku w Łodzi. Zakrojone są na mniejszą skalę niż badania językoznawcze, ale w zupełności spełniają wymogi stawiane kierunkom w tym względzie. Świadczą o tym indywidualne dokonania badawcze pracowników, omówione już w punkcie 4. wyżej oraz działalność badawcza Katedry Filologii Angielskiej jako jednostki. Od roku 2009 wydawany jest rocznik pt. *Studies in Literature in English*, publikowany przez Peter Lang Verlag, w wydawnictwie SAN publikowane są zeszyty naukowe oraz zbiory pokonferencyjne. W ramach działalności badawczej kierunku uczelnia współwydaje z Polską Akademią Nauk prestiżowy *Kwartalnik Neofilologiczny*, partycypując finansowo w kosztach wydawniczych.

Uczestnictwo wszystkich pracowników kierunku *filologia* w badaniach naukowych nie tylko stanowi o ich własnym rozwoju naukowym, ale także przekłada się na proces dydaktyczny. Szczególnie istotny w tym względzie – co podkreślali także sami pracownicy w toku spotkania z zespołem oceniającym – jest udział w konferencjach, który z jednej strony pozwala poznać i w konsekwencji wdrażać nowe metodologie nauczania języka, literatury i językoznawstwa, z drugiej zaś umożliwia wprowadzanie w merytoryczną zawartość zajęć najnowszych badań przedstawianych na konferencjach, a dotyczących materiału poszczególnych przedmiotów i modułów, szczególnie seminariów dyplomowych, wykładów monograficznych i przedmiotów specjalizacyjnych.

Działalność badawczą na wizytowanym kierunku oraz jej wpływ na proces dydaktyczny doskonalenie programów dydaktycznych należy ocenić w pełni pozytywnie; ocenę tę wzmacnia dodatkowo partycypacja pracowników naukowych we współpracy międzynarodowej i w badaniach prowadzonych na wydziale zamiejscowym w Warszawie.

Studenci kierunku *filologia* mają możliwość uczestnictwa w wykładach organizowanych przez uczelnię w ramach międzynarodowej współpracy z Clark University, w wykładach otwartych, w konferencjach oraz w wyjazdach w ramach programu Erasmus. Partycypacja w wykładach i wyjazdach jest jednak stosunkowo niska, a przyczyna leży strukturze populacji studenckiej – są to głównie studenci niestacjonarni, którzy w większości pracują zarobkowo i nie mogą pozwolić sobie na udział w oferowanych przez uczelnię programach. Studenci działają jednak w dwóch kołach naukowych: w Kole Naukowym przy Katedrze Filologii Angielskiej

i w Kole Naukowym „Komunikacja w biznesie”. Szczególną aktywność wykazuje to drugie koło, którego uczestnicy spotykają się regularnie w odstępach miesięcznych, i które organizuje konferencje studenckie, spotkania z wykładowcami z Clark University w ramach cyklu seminariów i wykładów „Dylematy Młodego Biznesmana”, zakłada kluby przemówień publicznych i wspierania kompetencji oraz przygotowuje publikacje naukowe.

Mimo zewnętrznych czynników utrudniających aktywność studentów (wspomniana struktura populacji studenckiej), oferta działań naukowych kierowana do studentów przez uczelnię na kierunku *filologia* zasługuje na ocenę pozytywną. Należałoby jednak podjąć kroki w celu zaktywizowania udziału studentów w oferowanych programach.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego³ – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Działalność naukowo-badawcza pracowników i Katedry Filologii Angielskiej jako jednostki spełnia wymogi oraz znajduje właściwe przełożenie na proces dydaktyczny. Uczelnia stwarza studentom w pełni wystarczające możliwości uczestnictwa w działalności badawczej, które jednak wykorzystywane są w ograniczonym zakresie.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;
- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;
- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;
- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

1. Zasady rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne reguluje *Uchwała Społecznej Akademii Nauk z dnia 12 grudnia 2012 r.*, a szczególne wymagania wstępne dla Kandydatów na studia na kierunku „filologia” – Załącznik nr 1 do tej Uchwały. Warunkiem przyjęcia na studia I stopnia na kierunku filologia angielska (tryb niestacjonarny) jest zdanie matury z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym z wynikiem minimum 60% oraz pozytywny wynik rozmowy kwalifikacyjnej lub testu językowego weryfikujących poziom znajomo-

ści języka angielskiego kandydatów. Sprawdzian kompetencji językowych jako element rekrutacji powinien w założeniu zapewniać właściwą selekcję kandydatów na wizytowany kierunek, założenie to jednak nie w pełni się sprawdza, w *Raporcie samooceny* bowiem jako główny powód odsiewu studentów podaje się ich niskie kompetencje w zakresie praktycznej znajomości języka angielskiego. Od kandydatów na studia II stopnia na kierunku „filologia” wymaga się znajomości języka obcego na poziomie C1, a absolwenci studiów I stopnia innego niż „filologia” zobowiązani są do uzupełnienia różnic programowych pozwalających na osiągnięcie efektów kształcenia z zakresu filologii na poziomie studiów I stopnia. Kandydaci na studia mają możliwość zdobycia informacji na temat zasad rekrutacji oraz terminu składania dokumentów korzystając ze strony internetowej Uczelni lub kontaktując się z Biurem Karier Studenckich. Studenci kierunku filologia angielska w rozmowie z ZO pozytywnie ocenili obowiązujące zasady rekrutacji.

Liczba studiujących na kierunku filologia angielska na studiach I i II stopnia wynosi w bieżącym roku akademickim łącznie 170 osób, liczba studentów na poszczególnych latach nie przekracza 40 osób, co sprawia, że potencjał dydaktyczny oddany im do dyspozycji umożliwia zachowanie wysokiej jakości kształcenia.

2. System oceny osiągnięć jest, także zdaniem studentów, zorientowany na proces uczenia poprzez systematyczność weryfikowania efektów kształcenia i różnorodność stosowanych w tym zakresie metod, przejrzystość systemu oceniania oraz, co studenci uznali za szczególnie stymulujące, uwzględnianie w tym systemie aktywności studentów w czasie zajęć. Kryteria oceniania stosowane przez prowadzących są w opinii studentów obiektywne, a wymagania jasno i w porę określone i wystandardyzowane. Warunki uzyskania zaliczeń etapowych oraz końcowych są przedstawiane studentom przez prowadzących na pierwszych zajęciach. Studenci znają zasady dotyczące egzaminu poprawkowego i egzaminu komisyjnego, określone w Regulaminie studiów, żadna z osób przybyłych na spotkanie z ZO nie korzystała jednak z takich możliwości.

3. Społeczna Akademia Nauk umożliwia studentom wyjazdy na wymiany zagraniczne w ramach programu LLP Erasmus. Informacje dotyczące tego programu studenci mogą znaleźć na stronie internetowej Uczelni oraz poprzez kontakt z Działem Współpracy z Zagranicą. Studenci filologii angielskiej Na spotkaniu z ZO stwierdzili, że znają możliwości i zasady udziału w programie zagranicznej wymiany studentów, nie są jednak takimi wyjazdami zainteresowani, podejmując studia niestacjonarne nie przewali bowiem pracy zawodowej, co uniemożliwia im skorzystanie z takich ofert. W latach 2010-2013 w wymianie międzynarodowej nie brał udział żaden student wizytowanego kierunku. Na filologii angielskiej nie studiuje też żaden student z zagranicy. Studenci filologii angielskiej nie słyszeli o programach krajowej wymiany, ale i taką możliwość nie są zainteresowani.

Uczelnia podejmuje jednak różne działania mające na celu umiędzynarodowienie prowadzonych na niej studiów. W ramach kooperacji z Clark University, USA (Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia jest Kierownikiem Clark University w Polsce) organizowane

są dla studentów filologii angielskiej wykłady z uczonymi z zagranicy, seminaria dotyczące komunikacji w biznesie itp. Studenci filologii studiów II stopnia na kierunku filologia mają ponadto możliwość uzyskania dwóch dyplomów: dyplomu otrzymanego w Społecznej Akademii Nauk oraz amerykańskiego dyplomu MSPC (Master of Science in Professional Communication), a także odbycia 6-tygodniowego kursu *Summer Semester* w ramach cyklu kształcenia. W ostatnich latach studenci filologii angielskiej nie uczestniczyli jednak w tym programie z powodu, jak stwierdzili na spotkaniu z ZO, specyfiki studiów niestacjonarnych niezwalniających ich z obowiązku pracy zawodowej.

W ramach programu Clark Univeristy Społeczna Akademia Nauk we współpracy z amerykańską uczelnią dokonuje analiz i modyfikacji programów nauczania w SAN, co należy uznać za ważny element doskonalenia programu kształcenia.

Studenci uważają sposób informowania o oferowanych na Uczelni wymianach międzynarodowych za odpowiedni. Informacje na temat programów, współpracy z Uczelniami, zasad rekrutacji na wyjazdy uważają za w pełni wystarczające.

Studenci Społecznej Akademii Nauk znają zasady działania Europejskiego Systemu Transferu Punktów; wszelkie materiały dotyczące ECTS są dostępne w dziekanacie Wydziału oraz poprzez Wirtualny Dziekanat.

4. System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej jest przez studentów oceniany wysoko. Studenci mają możliwość konsultacji z władzami Wydziału i Uczelni, z prowadzącymi, opiekunami kierunków - na spotkaniu z ZO podkreślali ich dostępność, życzliwość, chęć pomocy i zaangażowanie w rozwiązywanie studenckich problemów, przestrzeganie terminów i wymiaru konsultacji. Godziny otwarcia i praca dziekanatu, wyposażenie biblioteki oraz dostęp do bibliotek elektronicznych i baz danych (I-buk, EBSCO, Wirtualna Biblioteka Nauki) są oceniane przez studentów jako dostosowane do ich potrzeb. W ramach działań ułatwiających studia osobom niepełnosprawnym biblioteka Uczelni została wyposażona w dwa zestawy komputerów dostosowanych dla osób niedowidzących i niedosłyszących.

Studenci na ogół wysoko ocenili ofertę dydaktyczną, poziom prowadzonych zajęć, kompetencje merytoryczne i dydaktyczne oraz rzetelność prowadzących. Ich uwagi krytyczne dotyczyły bloku zajęć do wyboru, który ich zdaniem jest zbyt ubogi i nie zapewnia dostatecznej indywidualizacji kształcenia ani wzbogacenia jego efektów. Pulę przedmiotów do wyboru stanowią niemal wyłącznie moduły specjalnościowe; na studiach I stopnia studenci mogą w praktyce wybierać jedynie pomiędzy lektoratem z łaciny i greki oraz między historią filozofii lub aksjologią i etyką społeczną. Studenci uważają, że tak skromny wybór nie zapewnia im możliwości indywidualnego rozwoju, poszerzania własnych zainteresowań oraz zdobywania dodatkowych kompetencji.

Zasady dyplomowania są znane studentom wizytowanego kierunku. Wybierając specjalność wybierają oni zarazem promotora pracy dyplomowej, który jest przypisany do tej specjalności, ale fakt ten nie budzi ich zastrzeżeń. Studenci mają możliwość wyboru tematu pracy dyplomowej – albo przedkładając własną propozycję, albo negocjując formułę tematu zaproponowanego przez promotora.

Każdy rocznik ma swego opiekuna, którego rolę studenci filologii angielskiej w pełni doceniają. Do jego zadań należy m. in. wdrożenie studentów w zasady działania Uczelni, rozwiązywanie bieżących problemów, pomoc w trudnych sytuacjach itp.

Uczelniane Biuro Karier Studenckich zajmuje się m.in. organizacją kursów doszkalających oraz warsztatów, doradztwem o charakterze zawodowym, pozyskiwaniem i utrzymywaniem kontaktów z pracodawcami, a także oferuje studentom praktyki oraz przedstawia oferty pracy. BKS korzysta w swojej pracy z platformy „Minerva edu” , na której umieszcza się (systematycznie poszerzaną) bazę studentów i absolwentów poszukujących pracy oraz pracodawców oferujących praktyki, staże, a niekiedy stałą pracę. Dzięki, stworzonej w tym systemie mapie kwalifikacji osób poszukujących pracy i obserwacji rynkowego zapotrzebowania na takie kwalifikacje możliwe staje się dostosowywanie efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach do potrzeb pracodawców, co jest kolejnym ważnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Działalność Biura Karier jest studentom filologii angielskiej znana, w większości nie korzystają jednak z oferowanych przez nie kursów i szkoleń z uwagi na brak czasu i niestacjonarny charakter studiów. Zależałoby im natomiast na zwiększeniu- aktualnie dosyć ubogiej - oferty staży, praktyk i pracy dla studentów i absolwentów filologii angielskiej.

Na filologii działają dwa studenckie koła naukowe, którym Uczelnia zapewnia lokal oraz sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności, nie włączając jednak ich członków w system finansowania tej działalności, w związku z czym studenci nie znają źródła i wysokości przeznaczonych na działalność kół środków finansowych. Prośbę o przyznanie środków finansowych na wyjazd naukowy czy udział w konferencji członkowie kół naukowych każdorazowo zgłaszają ich opiekunom lub władzom Wydziału oczekując na decyzję – zdaniem studentów przyznanie oficjalnego budżetu na działalność kół naukowych z pewnością zwiększyłoby intensywność i jakość realizowanych w ramach działalności kół projektów.

Studenci wyrażali uznanie dla funkcjonującego w uczelni systemu informacji związanych z procesem dydaktycznym. Programy i plany studiów oraz sylabusy są dostępne na wiele sposobów: na stronie internetowej Uczelni, na platformie internetowej oraz w Dziekanacie Wydziału. Opisy programów studiów oraz sylabusy są, zdaniem studentów, precyzyjne, przejrzyste i zrozumiałe, a informacje zawarte w poszczególnych sylabusach wyczerpujące. Literatura przedmiotu jest dostępna i przydatna dla osiągnięcia zakładanych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Dużym ułatwieniem organizacyjnym jest dla studentów uczelniana platforma internetowa obsługująca proces dydaktyczny – są na niej udostępniane materiały związane z programem poszczególnych przedmiotów, skrypty, terminarz sesji, godziny konsultacji prowadzących itp.. Studenci potwierdzili też przydatność funkcjonującego w Uczelni systemu „Wirtualny Dziekanat”, który pozwala im na uzyskanie informacji na temat zdobytych ocen, ułatwia zdalny kontakt z Dziekanatem Wydziału itp.

Studenci wysoko ocenili mobilizującą rolę stypendiów rektorskich przyznawanych za wybitne osiągnięcia w nauce. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, w SAN istnieje również możliwość otrzymania stypendium specjalnego, przyznawanego przez Rektora Społecznej Akademii Nauk za szczególne zaangażowanie studentów w życie Uczelni, a także wyróżnień/nagród za wybitne prace dyplomowe. Władze nie przedstawiły dokumentów potwierdzających istnienie takich nagród, nie wiedzieli o nich także studenci filologii angielskiej. Należałoby upowszechnić wśród studentów znajomość systemu nagród/wyróżnień funkcjonującego w uczelni.

Podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej zgodnie z *art. 175 ust. 4 Ustawy*, dokonuje Wydziałowa Komisja Stypendialna. Skład WKS jest zgodny z obecnie obowiązującymi przepisami Ustawy. Regulamin FPM obejmuje wszystkie świadczenia pomocy materialnej wymagane w Ustawie (*Art. 173 ust. 1*).

Kwoty stypendium rektora dla najlepszych studentów są zdaniem studentów odpowiednio wysokie do wkładu pracy włożonego w osiągnięcie nagradzanych wyników. Wysokość stypendiów socjalnych oraz specjalnych i rektorskich jest zatwierdzana przy udziale i za zgodą przedstawicieli studentów. Treść *Regulaminu pomocy materialnej* studenci mogą znaleźć na stronie internetowej Uczelni oraz w dziekanacie Wydziału. Zapisy regulaminu nie budzą zastrzeżeń.

Przedłożony podczas wizytacji wzorzec umowy uczelnia – student w sprawie odpłatności za studia jest sformułowany w sposób przejrzysty i zrozumiały. Wątpliwości budzi *Art. 8. ust. 1 Umowy o świadczenie nauki na studiach i warunkach ich odpłatności* informujący o możliwości zmiany (podwyższeniu lub obniżeniu) wysokości czesnego w kolejnych latach studiowania z powodu zmian wskaźników inflacji lub zasad opodatkowania usług edukacyjnych. Umowa podpisywana przez uczelnię ze studentem dotyczy całego toku studiów i nie może ulec zmianie w trakcie jej trwania. Zapis taki godzi w interesy studenta i stawia Uczelnię w pozycji uprzywilejowanej. Powyższy artykuł jest analogiczny do klauzuli nr 1593 uznanej przez UOKiK za niedozwoloną. Należałoby usunąć przywołany zapis z umowy podpisywanej między uczelnią a studentami.

Ewentualnymi sytuacjami konfliktowymi i zjawiskami patologicznymi (nikt ze zgromadzonych na spotkaniach z ZO takich sytuacji sobie nie przypominał) zajmuje się Uczelniana Komisja ds. Etyki i Oceniania Pracowników, która ma za zadanie badać zachowania nieetyczne występujące w uczelni i reagować na skargi dotyczące łamania praw współżycia społecznego oraz standardów akademickich. Konsekwencje – najczęściej odsunięcie od zajęć - wyciągane są także w stosunku do pracowników naukowo-dydaktycznych uzyskujących niskie oceny w studenckiej ankiecie ewaluacyjnej. Studenci filologii angielskiej wskazali dwa konkretne przykłady takich pracowników.

System rozpatrywania skarg studenckich został sformalizowany dzięki wdrożonej procedurze P-16 „*Przeprowadzanie postępowania w sprawie skarg i wniosków zgłaszanych przez studentów*”. Zgodnie z tą procedurą o sytuacjach problemowych należy informować Prorektora ds. Młodzieży lub Rzecznika Praw Studentów. Studenci mają również możliwość złożenia skargi bezpośrednio do Dziekana, Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i

opiekuna roku (do którego najczęściej zgłaszają się z problemami). Procedura ta oceniana jest przez studentów jako właściwa i skuteczna.

Na spotkaniu z ZO jako mocne strony procesu kształcenia w Uczelni wskazali: dobry technicznie, nowoczesny sprzęt audiowizualny wykorzystywany na zajęciach, partnerski kontakt kadry ze studentami oraz indywidualne podejście nauczycieli akademickich do studenta. Do słabych stron Uczelni zaliczyli natomiast zbyt późne publikowanie planów zajęć na kolejny semestr (1-2 dni przed rozpoczęciem semestru) oraz brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych dla studenckich pojazdów (!).

Ogólna opinia studentów na temat opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej jest pozytywna, a poziom zadowolenia ze studiowania w Uczelni wysoki.

Poprzedni raport zespołu oceniającego PKA z roku 2007 nie wskazał w tym punkcie obszarów wymagających działań naprawczych ani nie sformułował zaleceń.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji na kierunek filologia, specjalność filologia angielska na studiach I i II stopnia nie budzą zastrzeżeń.

2) System oceny osiągnięć, oceniany przez studentów jako transparentny, sprawiedliwy i wystandaryzowany, pełni mobilizującą rolę w procesie uczenia się.

3) Władze Uczelni i Wydziału podejmują starania w celu internacjonalizacji procesu kształcenia, międzynarodowa i krajowa mobilność studentów filologii angielskiej jest jednak zerowa ze względu na brak zainteresowania nią samych studentów.

4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej działa na ogół sprawnie. Nieliczne krytyczne uwagi studentów dotyczyły konstrukcji programu studiów I stopnia w zbyt małym stopniu umożliwiającego indywidualizację procesu kształcenia oraz braku formalnego budżetu kół naukowych. Zapis w umowie między uczelnią a studentami informujący o możliwości zmiany jej zasad w toku studiów jest niezgodny z prawem. Samorząd studencki nie przeprowadza „Szkolenia z praw i obowiązków studenta”, do którego prawo ma każdy student; należy umożliwić studentom odbycie takich szkoleń.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Podczas oceny jakości kształcenia na kierunku „filologia” przedstawiono Zespołowi Oceniającemu stosowane dokumenty związane z wdrażaniem systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych. Działania w tym zakresie w SAN zostały określone w Uchwale Senatu Nr 2 z dnia 2009 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia oraz utworzenia Działu Jakości Kształcenia. Senat Uchwałą Nr 5 z dnia 16 marca 2012 r. zaktualizował Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia uwzględniając bieżące przepisy i standardy jakości.

Wdrażany obecnie w SAN system zarządzania jakością kształcenia, którego jednym z podstawowych założeń jest przyjęcie modelu PDCA (zwanym cyklem Deminga), jest przejrzysty i wsparty odpowiednimi uchwałami i procedurami. Nadzór nad Uczelnianym Wewnętrznym Systemem Zarządzania Jakością Kształcenia sprawuje Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Dziekani Wydziału.

Na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych przyjęto Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia z opóźnieniem, uchwałą Rady Wydziału z dnia 30 września 2013 r. i skierowano do realizacji od 1.10.2013 r. Organem sprawującym nadzór nad realizacją procesu kształcenia, zarządzaniem Wydziałem oraz przestrzeganiem ustalonych zasad i regulaminu jest Kolegium Dziekańskie. Zapewnieniem i doskonaleniem programu kształcenia zajmuje się Komisja Programowa Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych z działającymi w jej ramach sekcjami: Sekcją ds. Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych, Sekcją ds. Jakości Kształcenia, Sekcją ds. Wdrożenia KRK, Zespołem ds. Kontroli Efektów Kształcenia.

Udział w procesie zapewniania jakości kształcenia w uczelni i na poszczególnych wydziałach mają głównie interesariusze wewnętrzni: Władze Uczelni, Wydziałów i ich jednostek, Dział Jakości Kształcenia, Komisje Programowe Wydziałów, kadra akademicka, pracownicy administracyjni, studenci.

Studenci Społecznej Akademii Nauk uczestniczą w procesie zapewniania jakości kształcenia na Uczelni głównie poprzez obecność w strukturach organów uczelnianych. Są członkami Senatu, Rady Wydziału, Wydziałowych i Odwoławczych Komisji Stypendialnych oraz poszczególnych Komisji/Zespołów tematycznych (Wydziałowych Komisji Programowych oraz ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowych Komisji Programowych, Komisji ds. Etyki i Oceniania Pracowników). Na spotkaniu z ZO studenci filologii angielskiej podkreślali, że poprzez udział w organach kolegialnych i zespołach/komisjach Uczelni mają wpływ na tworzone plany i programy studiów zgłaszając ewentualne korekty i sugestie. Samorząd Studencki jest zaangażowany w proces podnoszenia jakości kształcenia na Wydziale oraz na własnym kierunku, angażując się w m. in. w tworzenie kwestionariusza ankiety ewaluacyjnej, analizując wyniki ankiet ewaluacyjnych, biorąc udział w współtworzeniu misji i strategii Wydziału.

System ankietyzacji jest ważnym elementem procesu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale. Dokumentacja przeprowadzonych ankiet jest archiwizowana, a ich wyniki są jednym z trzech elementów składających się na okresową ocenę nauczyciela akademickiego.

Studenci wypełniają – drogą internetową, na platformie Minerva.edu - dwie ankiety ewaluacyjne, których przedmiot, cel i zasady wykorzystania wyników określają odrębne procedury. Raz na dwa lata studenci dokonują ewaluacji warunków technologicznych procesu kształcenia (Procedura P-07), co semestr natomiast – ewaluacji zajęć dydaktycznych i pracy wykładowców (Procedura P-09). Ankiety przeprowadza, a potem opracowuje jej wyniki Dział Jakości Kształcenia. W związku z niewielkim udziałem studentów w ankiecie internetowej Dział Jakości Kształcenia we współpracy z Samorządem Studentów przeprowadza również ankiety ewaluacyjne w formie papierowej. Ewaluacja ta obejmuje pracowników wskazanych przez Kierownika Katedry, ale wyboru takiego może dokonać także Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Prorektor ds. Młodzieży, Dziekan, a także Samorząd Studentów.

Wyniki ankiet ewaluacyjnych są przedstawiane studentom na zajęciach oraz upubliczniane na platformie internetowej Uczelni. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wysoko ocenili rolę tych ankiet w procesie doskonalenia jakości kształcenia na wizytowanym kierunku – ich efektem było m.in. odsunięcie od zajęć dwóch pracowników. Samorząd Studentów wyszedł ostatecznie z inicjatywą nagradzania pracowników uzyskujących w ankiecie ewaluacyjnej najlepsze wyniki.

Zajęcia na filologii angielskiej są systematycznie hospitowane. ZO otrzymał do wglądu prawidłowo skonstruowane i rzetelnie wypełniane arkusze hospitacyjne.

Na Wydziale Nauk Społecznych i Historycznych SAN stosuje się też ogólnouczelniane lub ustawowe procedury weryfikujące jakość kształcenia, takie jak okresowe oceny pracowników (co cztery lata) i składane co roku sprawozdania pracowników z osiągnięć naukowo-dydaktycznych.

Upowszechnianie informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz wprowadzanych zmian prowadzone jest wielotorowo. Informacje na temat kształcenia są zlokalizowane w licznych źródłach, co pozwala na pozytywną ocenę ich dostępności. Uczelnia jest obecna w lokalnych mediach oraz portalach internetowych, z którymi aktywnie i systematycznie współpracuje. Informacje o efektach kształcenia, planach zajęć, terminach sesji, a także wszelkich sprawach organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem Uczelni studenci mogą uzyskać w Internecie, na stronie głównej uczelni

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia zarówno w Uczelni jak na Wydziale był dotąd niewielki i w dużej mierze niesformalizowany (nieoficjalne rozmowy i konsultacje z przedstawicielami środowiska społeczno-gospodarczego). Nad intensyfikacją tych kontaktów z otoczeniem czuwa powołany w 2012 roku Pełnomocnik Rektora ds. Pracodawców. Zgodnie z *Raportem samooceny* w skład Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia uchwałą Senatu z dnia 13 czerwca 2012 roku włączono już interesariuszy zewnętrznych, w zakres kompetencji których wchodzi m.in. udział w opracowaniu programów kształcenia, określanie efektów kształcenia, monitorowanie i doskonalenie procedur zapewniania jakości kształcenia w Uczelni. Interesariusze zewnętrzni wchodzi

też w skład wydziałowych Komisji Programowych, brak jednak bliższych informacji o tych osobach.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego – znacząca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Przyjęty w Uczelni system zarządzania jakością kształcenia zapewnia systematyczność i kompleksowość ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia. Na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych SAN ten system jest jednak wdrażany z opóźnieniem, bo w trakcie roku akademickiego 2013/2014. Trudno w tej chwili oceniać skuteczność tych działań.

2) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale nauk Społecznych i Humanistycznych SAN biorą udział głównie interesariusze wewnętrzni. Trzeba jednak podkreślić duże zaangażowanie studentów w budowaniu tego systemu, a także fakt, że udział interesariuszy zewnętrznych w tym procesie, polegający na włączaniu reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego w różne struktury i działania związane z budową tego systemu, zostały przypieczętowane stosownymi decyzjami Rektora i uchwałami Senatu. Na efekty trzeba jednak poczekać.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ²		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Założone na studiach obu stopni efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji, realizowane treści kształcenia, kadra i jej działalność naukowo-badawcza, infrastruktura, opieka naukowo-dydaktyczna i materialna nad studentami nie budzą większych zastrzeżeń. Zakładane w programie i sylwetce absolwenta efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia. Program studiów I i stopnia nie w pełni umożliwia indywidualizację procesu kształcenia. Struktura wdrażanego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia pozwala oczekiwać jego efektywności, większość działań w tym zakresie zosta-

² Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

ła jednak podjęta na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych SAN dopiero w bieżącym roku akademickim, trudno zatem tę efektywność w pełni ocenić. Internacjonalizacja kształcenia na kierunku, na którym powinna ona być czymś oczywistym, nie jest satysfakcjonująca, w dużym stopniu jednak z przyczyn obiektywnych.

Zalecenia:

1. Korekta planu i programu studiów I stopnia (zwiększenie oferty zajęć fakultatywnych poza specjalizacjami, aby umożliwić studentom rozwijanie szerszych zainteresowań)
2. Korekta systemu ECTS i redakcji niektórych sylabusów
3. Korekta procesu dyplomowania służąca podniesieniu poziomu prac dyplomowych.
4. Zmiana niezgodnych z prawem zapisów w umowie zawieranej przez uczelnię ze studentami niestacjonarnymi.
5. Zwiększenie i sformalizowanie udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia oraz monitoringu losów absolwentów Wydziału.

W odpowiedzi na Raport powizytacyjny Uczelnia nadesłała pismo podpisane przez Dziekana Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych, dr. hab. Grzegorz Ignatowski, prof. SAN. W piśmie tym znalazły się wyjaśnienia dotyczące zastrzeżeń sformułowanych przez ZO w punktach trzecim (program studiów) i ósmym (wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia) decydujące o „znaczącej” ocenie spełnienia tych dwóch kryteriów.

Zarzuty ZO sformułowane w punkcie trzecim raportu powizytacyjnego dotyczyły ubogiej oferty w programie studiów I stopnia zajęć fakultatywnych poza specjalizacjami, braku w tej ofercie przedmiotów z listy zajęć ogólnouczelnianych. W odpowiedzi Uczelni stwierdzono, że studenci mają możliwość korzystania zarówno z zajęć ogólnouczelnianych jak realizowanych na innych kierunkach, a także z prowadzonych w języku angielskim czterdziestogodzinnych kursów organizowanych przez Clark University oraz SAN, a wątpliwości ZO wynikły z niedostatecznie wyraźnego zaznaczenia tej puli przedmiotów w siatce, co zostanie niezwłocznie skorygowane.

W ocenie kryterium programu studiów ZO wskazał także nieprawidłowości w zapisach niektórych sylabusów, takie jak niewłaściwa punktacja ECTS, różnice w wycenie tych samych składowych owej punktacji w sylabusach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, nierealistycznie określone treści kształcenia, nieadekwatne do założonych efektów i treści kształcenia formy zajęć (brak warsztatów i laboratoriów w wypadku zajęć praktycznych). W piśmie Uczelni znalazło się przekonujące wyjaśnienie części tych wątpliwości oraz deklaracja, że niektóre budzące zastrzeżenia sylabusy zostaną skorygowane i wprowadzone od nowego roku akademickiego. Do pisma dołączono projekty zmodyfikowanych sylabusów, które zostaną poddane dyskusji na corocznej konferencji dydaktycznej (18 marca 2014), a następnie zatwierdzone przez Radę Wydziału.

W ocenie kryterium ósmego Raportu (WSZJK) ZO wskazał znaczne opóźnienia we wdrażaniu tego systemu na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych (rok akademicki 2013/2014) oraz nikły udział interesariuszy zewnętrznych w budowaniu WSZJK. W odpowiedzi na pierwsze zastrzeżenie Dziekan Wydziału wyjaśnił, że wątpliwości ZO wynikły „z niedostatecznego wyeksponowania pod-

czas wizytacji dokumentów związanych z WSZJK”. Do roku akademickiego 2012/2013 kierunek filologia funkcjonował w ramach Wydziału Studiów Międzynarodowych i Informatyki, na którym WSZJK wdrażany był od roku 2003, a dokumentacja i działania w tym zakresie nowego Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych są kontynuacją wieloletniego już procesu.

„Niedostateczne wyeksponowanie podczas wizytacji stosownych dokumentów” stało się też, zdaniem Pana Dziekana, powodem podkreślenia przez ZO niewielkiego i niesformalizowanego udziału interesariuszy zewnętrznych w strukturach WSZJK na Wydziale i kierunku „filologia”. W odpowiedzi na raport powizytacyjny wskazano komisje i sekcje działające na Wydziale i kierunku w ramach WSZJK, w których uczestniczą przedstawiciele środowiska społeczno-gospodarczego, określenie ich roli i kompetencji w ustalaniu koncepcji i efektów kształcenia, dołączono też potwierdzające te fakty dokumenty.

Wyjaśnienia zawarte w odpowiedzi na raport powizytacyjny pozwalają podnieść ocenę kryterium trzeciego (program studiów) i ósmego (wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia) na „w pełni”.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
program studiów		+			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		+			